

UNIVERSUL LITERAR

„TIRANUL IANINEI”

de I. FOTI

D-I Foti

Publicăm mai la vale un fragment din tragedia în versuri „Tiranul Ianinei” de colaboratorul nostru d. I. Foti, prezentată Teatrului Național din Capitală.

ACTUL V

Terasa. În fund, spre stânga, o scară care duce spre un chioșc ce servește drept observator astronomic. Se vede, în perspectivă, o livadă cu plop și lacul care reflectează ultimile raze ale amurgului.

SCENA I

Antia. — (Singular, îmbrăcată în odaliscă și acoperită cu un văl subțire pășeste, exprimând o agitație sufletească puternică).

O, zi a nunții mele!... O, noapte-a fericirii
Cum te-am visat de dulce!... Și 'n brațele pornirii
Și-a blânelor iluzii mi te-arătai un raț
De dornice speranțe!

Acuma rece, vai!

Ne 'nchiptuit de rece, ca 'ntr'un mormânt de rece
E inima în pieptu-mi!... Un sloi de gheață-mi trece
Tot trupu-mi până la creștet, când azi m'ar fi încins
Iubirea mea în flacără, de-ar fi fost el împins
De soartă în spre mine: iubitul, — eu, iubita.

Ca iedera de pomu-i m'ar fi uimit ispita
De el, în vecl alături, ce-acelasa gând și fel:

Frumoasă 'mpreună de sufele la fel!...

Surâsul tinereții, căldura-i, ca și-o floare,

Ne-ar fi încolțit în inimă: al fericirii vis!...

Iar voi, ne'nfrântă gânduri de viață, mi-ați închis

Porțile spre mărire, spre slavă și avânturi!...

Bat palimă azi în pieptu-mi, și 'n țară-mă grele vânturi

Să spulbere cenușa ce'n sânu-i strășnicii zei

Ascuns'a... O Elada!... Sunt morți viteji-acei, —

Ce-au fost ne'nvinși ca lei! Pământul tău ruină

Ce fumegă-i, virtutea e 'n plânsul ce-l suspină

Fecioarele 'n durere, feciorii tăi sunt azi

Răniți cu'n toamnă codrii... Din zi în zi tot cazii

În ghiare ce sfâșie!...

Și reazemul din urmă

S'a dus, s'a stins speranța cu-a visurilor turmă

De s'ar stărni un viscol, cum n'a mai fost nică când,

Să 'nceie morți și capiști, eroi cu nobil gând!

Cu fulgere în mână să iasă zei d'n ape

Din mausolee mândre, doar poate-așa să scape

De-utâta greu și țara-mă; — cei ce-au murit

Prin sabie, cu slavă lupând neconținut,

În robii ai libertății vopăia încolțescă!...

În mine mort e totul, și 'ncep în jur să crească

Fantazmele sinistre!...

În brațe de bătrân!...

Ce groază! Ce durere!... Să-mi fie el stăpân!

Mă bine moartă!... însă, voi înfrunta pe pașă,

I-o răscoli mânia-i, să vadă că nu-i lasă

O fată mândră 'n ura-i, trufia mi-o călca...

Frumusețea mea e armă: tiran o voi avea...

Privirea-i să măsoare cum răd de-a lui putere.

... A, vine-așa de vesel... Se uită 'n jur, mă cere.

tro-sărb, fără să mai vorbim de cei care vor mai pieri de acum înainte.

Conferințele de pace au văzut că nu slujese la nimic și e foarte explicabil. Nu juriscunșulii vor aduce pacea pe pământ, ci tot știința.

Juriscunșulii sunt foarte încântați când au încurcat lucrurile, aceasta pare ar fi unica lor meserie.

Știința, aceia care face ca războiul actual să fie mai îngrozitor de cât orice scenă de groază ar inventa un poet prieten bun cu absintul, tot ea va restabili echilibrul acela de care are nevoie omenirea pentru a face adevărate progrese.

E drept că metoda științifică în această privință merge prea încet, dar nimic bun nu s'a creiat dintr'odată. D-voastră auziți mereu de congresele internaționale. Sunt neamărate aceste congrese și ele sunt o caracteristică a veacului nostru.

Reprezentanții științelor din toate țările se adună într'un oraș mare, pentru a discuta împreună asupra unor chestiuni ce-i interesează pe toți. Există chiar și o mare revistă a congreselor internaționale.

Acolo învață toți să se cunoască și să se slujească și e de mirare, cum un liber cugetător ca marele Haeckel, într'un acces de supărare, a retrimis Angliei toate distincțiunile ce le căpătase de la diferitele instituții ale acelei țări. După cât știu, în 1871, când Germanii au rupt din trupul Franței două provincii, învațăți francezii tot nu au făcut gestul acesta.

Știința e singurul teren neutru pe care se pot întâlni reprezentanții diferitelor țări. Diplomații, totdeauna au o reclamație de făcut, învațăți nu au de cât nou observații, nou studii, cerându-și reciproc colaborarea.

Chestiuni ca a tuberculozei, a cancerului, a holerei, nu se pot rezolva numai de învațăți unei singure țări. Azi nu ne-am slujit de telegrafia fără fir, dacă nu ar fi fost Maxwell, un englez, care să facă cercetări matematice asupra diferitelor unde necunoscut. Herz, un german, care să descopere undele ce-i poartă numele și Marconi, un italian, care slujindu-se de acele unde, să le întrebuințeze pentru telegrafia fără fir.

Și așa e cu toate descoperirile mari, cu substanțele radioactive de pildă, care au fost cercetate de englezi, de francezi, etc.

Știința e una singură, e imagina micșorată a naturii însăși, pe care altfel nu am putea să o înțelegem.

Știința e a omeniei întregi și dacă Venusienii de pildă, ar avea mijlocul să ne cunoască, ei nu ne-ar zice nici Englezii, nici Francezii, nici Germanii, ci locuitorii ai Pământului, după cum noi zicem furnicilor, tuturor furnicilor, din toate furnicările pământului.

Era natural însă, să trecem prin faze diferite de evoluție și patriile servesc mult din punctul de vedere al organizării omeniei pentru a forma un tot compact, omogen, într'un viitor ce se poate socoti cu sutele de veacuri.

Împărțit în diferite grupări, uniți prin limbă în special, s'a putut pune ordine în furnicatul acesta imens, și căruia indivizii au cu totii același tel: progresul. Nu ar fi natural cătuși de puțin, ca pe vecie să rămână oamenii dușmani ai oamenilor. Suntem un mănunchiu de ființe omeniești, fie acei mănunchiu de 1 miliard și jumătate, izolați cu totul de toate celelalte corpuri cerești. Suntem prizonierii acestei planete, pe care nu am putea să o părăsim fără pericol și scopul final e o deplină înțelegere a tuturor indivizilor.

Și ne vom înțelege.

În momentele acestea când pământul se udă cu sângele generos a milioane de oameni, e bine să se audă voci izolate, care să aducă aminte, că asemenea războaie, necesare poate-acum, nu sunt de cât o simplă fază a omeniei acesteia adolescente, omenie care nu a ajuns decât la maturitatea ei.

Azi, legea oprește să omori pe semenul tău, mâine va fi o lege naturală, ca un popor să nu mai distrugă pe un alt popor. Vor învăța și popoarele ce au trebuit să învețe întâi indivizii.

Și fiindcă ne-am aventurat în timpuri atât de îndepărtate, în cât vi se par poate simple utopii ceea ce vom

să îndrăznim să întoarcem roata timpului și mai iute și să trecem și peste epoca de prosperitate, liniște, fericire și progres de care vorbirăm.

Acei care iubesc cerul sunt familiarizați cu noțiunile de spațiu și de timp și-și permit să considere veacurile ca simple secunde. Dacă ar fi unii care să ne impute că prea ne

pierdera în infinitul spațiului și al timpului, le-am atrage atențiunea, că îngustimea vederilor nu e o calitate totdeauna recomandabilă. Trebuie să ne gândim în totdeauna că atunci când am început să ne dăm socoteală de rostul vieții, am priceput că suntem deposedați unei vaste comori de cunoștințe, la care au contribuit miliardele de oameni ce au trăit înaintea noastră din timpuri imemorabile și că datoria noastră e să transmitem această comoară celor care vor veni după noi. E un instinct prea puternic care ne spune să facem acest lucru și trebuie să fie el cu totul îndreptățit. Și astfel, avem dreptul să ne întrebăm, dacă nu cumva, progresul acesta, cel atât de mult visat, nu va avea oare un sfârșit. Atunci, când războiul nu va mai fi de cât o poveste ca multe altele, când în sfârșit se va fi ajuns echilibrul dorit îl vom păstra pentru totdeauna?

Putem noi să închidem ochii în liniște, cu gândul că pentru veșnicie omenirea va fi asigurată?

Dacă numai în ultimul timp și să ai făcut atâtea invențiuni și descoperiri, ce progrese nimitoare au vor face oare omenirile ce vor trăi peste mii de veacuri!

Învățații care văd departe, nu ne asigură de loc în această privință. După cum un individ s'a născut, a avut plăceri și necazuri, și va trebui să moară fie de accident, fie de boală, fie de bătrânețe, tot așa și planeta aceasta, după ce va fi ajuns la un echilibru al stratelor ce o formează, după ce se va fi răcit complet, va merge spre bătrânețe. Să sperăm că accidentele cerești sunt mai rare de cât cele pământestii. Corpurile cerești merg mult mai iute de cât automobilele bogătașilor noștri, dar adăruje să nu producă accidente pe drumul înflorit cu astre. Bătrânețea, moartea sunt însă stațiuni unde se oprește viața unei planete. Nu intră în subiectul conferinței mele, să vorbesc despre modul cum ar putea să moară pământul, dar în aceste momente de groază mondială, e bine să vă amintesc că globul acesta pe care se petrec atâtea tragedii, e condamnat să piară din momentul când s'a născut.

Defectul mai tuturor oamenilor este să creadă, că totul a început aproape odată cu ei și că se va sfârși totul odată cu moartea lor.

E o mică vanitate, care nu e de loc filosofică. Aci, pe locurile acestea, pe sesurile Munteniei și Olteniei, au fost vremuri când o întinsă mare își încrețea mereu valurile, adăpostind o lume ciudată, fantastică, de vietuțoare. În multe rânduri s'a retras marea și a revenit.

Și tot nu eram pe lume. Au trăit pe aceste locuri înaintea noastră animale sălbatice ca hipopotamii, girafele, tigrii și mastodontii. Și tot nu erau oameni.

Au trăit mai târziu primii oameni, de care azi ne-ar fi rușine, dar care ciopliind câte un trunchiu de arbore pentru a-și face o luntre ca să plutească pe Dunăre, lucrau fără știrea lor la progresul omenirilor viitoare. Sunt veacuri și veacuri în sfârșit, de când ne-am trezit aci, noi Români, între Tisa și Nistru, pe ambele laturi ale Carpaților, care nu e o despărțire, ci un fel de șiră a spinării a aceluiași individ. S'au luptat strămoșii noștri ca să ne lase moștenirea această frumoasă; ne-au lăsat un grai încântător obiceiuri, tradiții, o istorie. E iarăși o obligație să păstrăm moștenirea, ba să facem și procese celor care ne-au luat câte o sfoară de moșie. Astfel înțeles patriotismul, cred că e luminat, îndreptățit, căci ne vor judeca urmașii foarte aspru, când nu am fi demni moștenitori.

Victor Anestin

REMINISCENȚE

Ion Ivașcu

de C. TONEGARU

În micul orașel Curtea de Argeș trăiește și se află încă în toată puterea unul din puținii soldați cari s'au eliberat din armată, în Basarabia, cu câteva zile înainte de pierderea ei.

Cei care se găseau sub drapel în momentul ocupațiunii și pe teritoriul Basarabean, chiar dacă erau de dincolo de Prut, au rămas sub stăpânirea rusească.

Iată ce ne istorisește veteranul Ion Ivașcu: „Era în 1855 când epistatul Goangă m'a ridicat de acasă din mahalaua poștei din Curtea de Argeș, m'a dus legat la suprefectură și după ce m'a tras la oblang (la măsurătoare) pe perete, m'a fuchis într'un grajd, împreună cu alții, și sub paza unor călărași.

Era timpul recrutării și fiecare patru cătune trebuia să dea câte un flăcău, altfel venea zapciul și lua cu deasila pe cine vrea.

După ce ne-a ținut vre-o șase zile fuchis, numai cu pâine și apă, ne-a pornit la București unde ne-a dat pe mâna căpitanului rus Pricot pe care îl adusesse să ne învețe instrucția cu arma.

Pentru că noi nu știam rusește și nici Pricot românește, comanda o dădea vătaful Apostol Cuțarida pe românește.

Întâi începea să strige Pricot pe rusește:

— Slij steraruja osântimpa sluşai zderzdup! Și pe urmă comanda Cuțarida cât îl lua gura:

— Ascultați, încercarea armei în opt timpi, încercați! Cum greșea câte unul, Pricot se repezea cu cravașa și Cuțarida observa astfel care face bine și care nu. În sfârșit când a priceput Apostol Cuțarida toată instrucția, generalul Odobescu a chemat pe Pricot, i-a făcut socoteala și i-a dat drumul. Avea 200 galbeni pe lună.

Ion Ivașcu

După ce a plecat rusul, Cuțarida de bucurie, nu mai scotea soldații la instrucție până când într-o zi a băgat de seamă hatmanul că a uitat comenzile și atunci iar a chemat pe Pricot.

După ce dădea comanda Pricot, dădea bine și Apostol Cuțarida toate comenzile, însă când îl lăsa singur, nu izbutea niciodată.

Când s'a terminat învățătura de instrucție, din 180 de recruți de pe valea Argeșului, numai 80 mai rămăsesem. Care a fugit, care s'a îmbolnăvit, care a murit din bătaie, care în fuchisoare, fiecăruia cum ia fost scris.

Era pe vremea aceea în capul țării trei căimacani: Iancu Manu, Ion Băleanu și Grigore Filipescu.

Odată pe când făceam de gardă la

Avântul războinic al sârbilor

Viața artistică și literară

Un soldat sârb în vârstă de 12 ani, în linie de bătaie

ovatkă unde era palatul, peste drum de hanurile lui Gherase, ofițerul mi-a dat ordin ca să las să intre orice acaret ar veni în curtea palatului.

Era *banchet* mare la palat și începuse să se strângă feldefel de *livime*.

Pe când *mozicanții* cântau, care din goarne, care din *cimpoate*, care da din talere, nu se știe cine a tras cu pistolul de a croit urechea lui Iancu Manu.

Nu mai decât s'au sculat toți de la masă, la cucoane le venise rău, la boeri *pandaliile* și toți soldații căutau să afle, cine a fost acela care le-a stricat veselia.

S'a găsit doar un pistol nemțesc sub o fereastră și de atunci a înființat să meargă pe drumuri *patraule* cu câte un *iefterer*.

Pe care cum îl găsea cu pistoale, îl aducea la *ovatkă* — și îl lua la *scărmăneală* — până spunea adevărul, cum îl chiamă și în care mahala șade.

După cei trei căimacani, care au ținut țara numai un an, a venit generalul Odobescu și Ghica și apoi a dat Dumnezeu de s'au unit Principatele.

Când s'a suit Alexandru Cuza pe tron ca Domn, ne-a trimis la Iași, tot *polcul* întâi, în locul regimentului IV de *moscaliri* de sub comanda hatmanului Melicescu, care a venit în locul nostru la București.

La Iași ne-a încazarmat la Curtea *Inaltă* și Domnitorul Alexandru Cuza ne *călca* mereu în inspecție.

De câteori vorbea cu noi, ne spunea *Domnilor soldați*, și tot astfel frumos la vorbă era și Ghica. Din Iași ne-a trecut în Basarabia și eu cu *roata* doua, am căzut să facem de pază pe frontieră spre Rusi, la localitatea numită *Brazda lui Novak*.

Bine am dus-o atunci cu rușii! Când păzeau ei ru păzeam noi și când strejuiam noi, nu mai păzeau nici ei. Când n'aveam noi aveau ei și când aveam noi, le dam și lor.

În sfârșit a venit timpul să bată vântul din altă parte și ne-a dat drumul din ostire. Ultima formă de liberare am făcut-o la Ismail și am venit acasă.

Pe urmă rășhoiul pentru Independen-

ță, veteranul Ion Ivașcu retrăgându-se la marginea micului orașel Curtea de Argeș spre a-și cultiva bucățica sa de pământ, și-a păstrat cu încăpătânare împrejurul său, vechia atmosferă a trecutului nostru plin de peripeții.

El a cunoscut pe Vodă Carol ca Domn și în mintea lui nu s'a conceput încă noțiunea de regat.

Zilele acestea, în urma diferitelor zvonuri și a mișcărilor de stradă, Ion Ivașcu părea foarte nedumirit:

— Bine măi Neică, eu știu că Domnitorul nostru e om cu se cade, de ce nu vă duceți să-i spuneți pășul, or să trimetați cucoanele din oraș la Doamna?

Și bietul Moș Ivașcu viteazul soldat de la 1855, acum din pragul cărciumelor pe care le inspectează regulat cu răvna și agilitatea celui mai bun subcomisar cl. IV-a de provincie, își încrunță fruntea și își fortează privirile ca să poată pricepe ce vrea poporul și de ce nu vrea ce poate?

TOAMNA.....

Mor florile pe strat,
Cocoarele se duc.
Pe creanga unui nuc,
Se strâng vrbii la sfat.

Frunzișul ruginii,
S'asterne ca un pres;
Din vișin și cires
Din plôpului argintii.

Tăcută e la geam
Privesc cu gândul dus,
Cum trec norii la apus,
Apusul de mărgean.

Iar vântul fredonând,
Prin frunze-și cată drum,
Și nu știu când și cum,
Ei mă trezesc plângând...

Em. Eniu.

Printre prietenii noștri se agită o idee foarte frumoasă și care ni se pare realizabilă, bine înțeles cu bunăvoința conducătorilor armatei noastre. Se spune anume, că marele stat major general al armatei, în dorința ca episoadele mai importante din campania la care eventual am fi chemați, ar putea să cheme pe pictorii noștri pe câmpul de luptă, ca ei să eternizeze apoi pe pânză momentele mari ale avântului nostru național. Așa au făcut Franța și Germania în 1870 — și probabil că tot astfel fac astăzi — când pictorii ca Alphonse Detaille, Adolph de Neuville și alții au fost atașați pe lângă cartierul general. Aceștia au dat Franței celebrele picturi istorice care au pregătit, într-o largă măsură și ele, educațiunea neamului și avântul francez din 1914.

Nouă ne lipsesc tablourile campaniilor trecute pentru că n'a avut cine să ni le fixeze până acum. „Luarea Sărdanului” lui Grigorescu, câteva pânze anemice ale lui Obedeanu și atâta tot. Pictorii s'ar găsi la noi cari, fără să fie expuși crizelor de nervi ca unii cari sunt combatanți azi ca ofițeri, ar sta totuși aproape de vârtejul luptei și ar immortaliza momentele care altfel scapă tuturor. Se va zice că pictorii concentrați vor putea lua schițele lor în vremea liberă. Nu. Artistul combatant ar neglija prea mult îndatoririle sale ostășești fiind greu să te dedublezi în astfel de grele împrejurări. Chemat însă pentru aceasta anume, artistul va ști să facă operă de artă așa ca eroismul vitejilor noștri să rămână pentru totdeauna fixat.

Conducătorii armatei noastre vor bine merita, gândindu-se și la aceasta pentru că eroismul românilor din 1914, va aduce izbânzile generațiilor române de mai târziu.

Pictorii noștri au deci foarte multă dreptate când se agită pe acest teren.

Poetul Oreste lucrează la un imn războinic care va fi armonizat de Castaldi.

Jouț s'a stins din viață Mircea Demetriade, cunoscutul om de literă, care în stagiunea trecută a Teatrului Național a avut un succes atât de frumos cu feeria sa *Visul lui Ali*. Înmormântarea s'a făcut ieri, Sâmbătă.

Condoleanțele noastre îndureratei familii.

Se spune că scriitorul Dragoslav și-ar fi exprimat dorința să se înroleze voluntar pentru ca astfel să aibă prilejul să slăvească vitegia armelor noastre. Dacă știrea se adevărește, apoi ieșirea din neutralitate a lui Dragoslav va aduce, de sigur, ieșirea din neutralitate și a României. De altfel, se și aștepta ca acțiunea noastră să depindă de neutralitatea lui Dragoslav.

D-l Achil Popescu, înapoiat din concentrare și-a reluat activitatea la „Comedia” în „Ginerele Domnului Prefect”, care i-a atras meritul aplauze din partea bucureștenilor cari l'au urmărit totdeauna cu drag. Bucuria va fi însă de scurtă durată pentru că e posibil ca Achil să fie chemat din nou la împlinirea datoriei către neam.

„Ideul” lui Oscar Wilde a găsit bunul interpret la Teatrul Modern. Această dramă, totdeauna de actualitate, tratează admirabil un subiect de morală foarte interesant. Un cetățean al Marii Britanii — care ar putea să existe, tot așa de bine, în orice țară — ajunge, pe cărări nu tocmai avuabile, la cea mai înaltă dem-

nitare din țara lui. O aventurieră, prietenă de demult, îl amenință cu divulgarea trecutului dacă nu-i satisface o cerere foarte gravă pentru marea situație a lui. Lady Chiltern, soția lui, se convinge că a idealizat un om de rând și o scenă penibilă, plină însă de o filosofie adâncă asupra eticii din zilele noastre, urmează între cei doi soți. Încheierea este că femeile trebuie să vină cu sufletul iertărei în calea bărbaților fără să caute a-și lămurii prea mult faptele soților lor, iar omul trebuie să fie admis cu lipsurile lui căci altfel legăturile dintre om și om, dintre soți mai ales, ar fi o imposibilitate de neînviat. E greu să se redea aci toată frumusețea acestei piese în care Oscar Wilde a pus ceva mai mult de cât în „Salomea”. Tainele artei te cuceresc de la deschiderea cortinei. Te stăpânesc atât demult în cât uită și de împrejurările prin care trecem azi.

L. I.

CANTARI DE CLOPOTE

Vântul bătea!
C'un ritm de val
Și-un ton fatal
Amintitor
Că toate mor.

Sună
Intâr grozav
Profund și grav,
Apoi c'un ton
Mai monoton;
Din când, în când.
Dulci și blând
Și 'n urmă iar
Sonor și rar.

Bătea
Părănd un mag
Cu glas pribeag
De vestitor
Intristător.

Chiamă
Cum chiam' un far
Prelung și rar
Când lupții pe-ocean
C-un uragan
Și-auzî gemând
Din când, în când.

Sună
Chemând c'un dor
Indemnător
Și uniform
Să vii să dorm.

Plângea
Al vieții grei
Și desteptă
Și 'n pieptul meu,
Un dor enorm
Să dorm și eu
Ca cei ce-adorm
Și dorm mereu.

Sună
Din vag și plâns,
Tot mai solemn
Și iarăși strâns,
Ca un îndemn,
Tânguitor,
S-adorm, să mor.

Părea,
Că cei ce-au fost
Vorbesc prin el,
De-al vieții rost
De-al lumii tel,
Vorbeau astfel: —
Și-un glas de zeu
Suna mereu:

Alang, a-l-a-n-g,
Viața-i gang,
Ce 'l trec visând
Și robi de rând
Și domni de rang,
Viața g-a-n-g.

Alang, a-l-a-n-g,
Pe același ton
Ți-oi ține hang,
De mori pe tron,
Său pieri de ștreang:
Viața-i g-a-n-g,
Alang, a-l-a-n-g...

Galuzi. Emil Maur.

A. S. Regală Prințesa Maria ca soră de caritate

Vremuri războinice

de L. REBREANU

Povestea e nouă și interesantă, fiindcă e din război și fiindcă tot ce e din război e nou și interesant. Povestea e și adevărată, cel puțin așa îmi spune cel ce mi-a spus-o între un șvarț dulce și o dulceață amară. Adevărată sau neadevărată, ce are a face? O dau cum mi s'a dat...

Acum vreo două luni domnul Ilie Manea se pomenește bolnav de apendicită. Doctorii peste doctorii, alergătură, dureri... Zadarnic. E nevoie de operație.

Domnul Ilie Manea, pe lângă apendicita cu pricina, mai are câteva milioane de lei și un fecior la care ține ca la ochii din cap. Toate acestea însă nu-l pot scuti de operație. Trebuie operație, altfel e rău, altfel nu-l garantează nimeni viața.

În multe privinți e săracă țara românească, dar în doctori e tare. Doctorii noștri sunt printre cei mai buni din lume. Toată lumea o recunoaște afară de români, bineînțeles. Și mai cu seamă afară de români bogăți.

Domnul Ilie Manea, ca proprietar al câtorva milioane, are o neîncredere desăvârșită în doctorii români. Când tușește alcargă la Viena să consulte un doctor... Unde să se ducă deci pentru o operație de apendicită? Firește la Paris. Acolo e sigur că se înzdrăveneste cât hați în palme. Ba chiar e sigur că acolo nici nu s'ar fi îmbolnăvit.

Pentru orice eventualitate însă ia cu dânsul și pe fiul său, un flăcău voinic, frumos de vreo douăzeci și cinci de ani. Având pe Jenică cu dânsul va suferi cu mai multă ușurință toate durerile și necazurile boalei.

Pleacă amândoi.

La Paris trag amândoi într'un sanatoriu. Operația se face și reușește întocmai cum nădăjduse bătrânul. L'a costat scump dar face. Simte zi cu zi cum se întrecează și nu conștește de-a preaslăvi pe doctorii francezi și de-a pomeni pe doctorii români.

Jenică a îngrijit pe tatăl său cu

o dragoste nemărginită. Ziua-noaptea era lângă patul bătrânului. Patru săptămâni nu s'a mișcat de lângă bolnav. Domnul Manea i se umplea ochii de lacrimi de bucurie văzând dovezile de iubire ale odrasle sale.

Intr'a cincea săptămână însă Jenică simți nevoia să mai iasă puțin. Bătrânul mergea bine. Peste câteva zile puteau pleca acasă. Și apoi Jenică nu vrea să se întoarcă dela Paris fără măcar să fi văzut Parisul și fără a fi cheltuit nimic. Se înțelese cu bătrânul și, fiind de acord, Jenică eși.

Era o vreme minunată. Soare, căldură, splendoare.

Jenică intră repede într'o frizerie. Nu putea merge prin oraș ne ras și nefrizat.

Bărbierul, un bătrân uscat și blajin, se uită la dânsul întâi mirat, apoi din ce în ce mai necăjit. Jenică nu se putut stăpâni să nu-l întrebe:

— De ce ești supărat, patronule?

— Nu sunt supărat, domnule! — răspunse acru bărbierul. Mă mir numai că un bărbat voinic ca d-voastră poate să stea acasă când țara e în primejdie...

Jenică se roși și vru să explice omului că dânsul e român și că, deși n'a făcut armata, va stăruii acasă ca România să dea ajutor Franței... Dar bărbierul nu se împacă cu explicațiile și Jenică plecă tulburat și rușinat.

— A înebunit bărbierul — se gândi dânsul mângându-se. Da ce sunt eu să-mi expun viața de dragul nu știu cui... Și chiar dacă aș merge la război, aș merge cu țara mea și poate la partea sedentară, că doar nu sunt băiatul boerului Manea ca să mă bag carne pentru tunuri...

Era gătit ca scos din cutie. În vârtea bastonașul cu mâner de aur și flușă. Dar străzile erau aproape pustii deși era vremea plimbării, iar oamenii umblau grăbiți și îngrijorați.

— Grozav e războiul — își zise Jenică fluierând. Să te ferească Dumnezeu...

zeu... Parisul e gol... Parizienele parcă au intrat în pământ...

Jenică e clientul lui Capșa și al variatorilor bucureștene. Și e irezistibil fiindcă nu se uită la parale. Ar vrea să-și arate puterile și e mhnit că nu i se prezintă ocazia. Totuș se simte bine. Oricum ar fi Parisul, tot Paris rămâne. Chiar în vremuri războinice. Și se plimbă mândru, țanțos, fericit.

Intr'un colț însă se pomenește cu un gardist.

— Vă rog să vă legitimați!

— Cum domnule? De ce? N'am făcut nimica! — zice Jenică speriat.

— Se prea poate, domnule — răspunde gardistul Dar sînteți suspect... Un tânăr voinic ca d-voastră, dacă nu e militar, trebuie să fie sau neamț sau spion...

Jenică protestează, zămbește, se încurcă și nu se descurcă decât tocmă la secție.

— A înebunit poliția — se gândește Jenică eșind dela secție. Nu mai vede decât nemți și spioni. Scârboș popor...

Își urmează plimbarea și în splendoarea inserării uită îndată incidentul. Iar flușă, iar zămbește și aruncă priviri dragăstoase femeilor. Dar în curând văzu că toate femeile se uită la dânsul cu scârbă.

— Ce dracu oi fi având? — își zice Jenică îngrijat. Nu cumva...

Își pipăie hainele, cravata, gulerul, pălăria. Nu simte nimic deosebit. Se privește într'o vitrină. Se găsește foarte elegant și cuceritor. Atunci ce să fie?

În sfârșit găsește trei fete. Le privește dulce. Dar ele întorc capul, iar una zice:

— Ce tip nesimțitor! E cât un munte și se plimbă aci în loc să meargă la oaste!

Jenică își pierde tot cheful. Nu mai e de trăit la Paris. Alergă la sanatoriu și nu mai eși decât atunci când pleacă împreună cu tatăl-său însănătoșit spre România.

Acum e acasă și povestește cu în-sufletire:

— Tot Parisul e militarizat. E o splendoare. Bărbații în uniformă, automobilele aleargă, tranșurile cu soldați. E o splendoare. Nu vezi un civil pe stradă. Iar acei pe care-i vezi sunt săi copii sau bătrâni neputincioși. Inchipuiți-vă o scenă la care am asistat. Un tânăr se plimba neșășator... un tânăr chipeș... făcea cu ochiul cucoanelor... Un gardist...

SONET

Venit-a toamna. Glasul ei de ghiță
Să sfărâme nădăda din natură.
Partina-alcargă elocotind de ură
Prin parcul trist și fără de verdeață.

Prinud la luna imbrobodită în ceață
Alădea gânduri, mințea mea o fură:
Îți simți alături dulcea ta faptură,
Sărutul scump arzându-mă pe față

Uitând vârtojul care aleargă afară,
Atunci când gându'n fața mea te scoate,
Clădesc un vis frumos de primăvară.

Intr'un târziu, s'ascunde 'n nouă luna,
Un croncănit de corbi în zări străbate,
Se stinge visul, crește 'n jur furtuna...
I. Const. Pericli

Facem cunoscut, odată pentru totdeauna, persoanelor cari ne trimet articole și poezii spre publicare, că, neavând „poșta redacției”, nu le putem ține în curent cu soarta manuscriselor d-lor, chiar dacă ne vor trimete mărci postale pentru răspuns. Bucățile bune se publică când le vine rândul; celelalte se aruncă la coș.

București - Ierusalim

NOTE DE CALĂTORIE

DE

— V. MESTUGEAN —

— URMARE —

Iată psalmul în care David se pocăiește după adulterul cu Bat-Seba:

Miluește-mă Dumnezeu,

După mila ta;

După mulțimea îndurărilor tale,

Sterge fără de legea mea.

Spală-mă de tot de fără-de-

legea mea.

Și de păcatul meu curățește-

mă, etc

XXVII

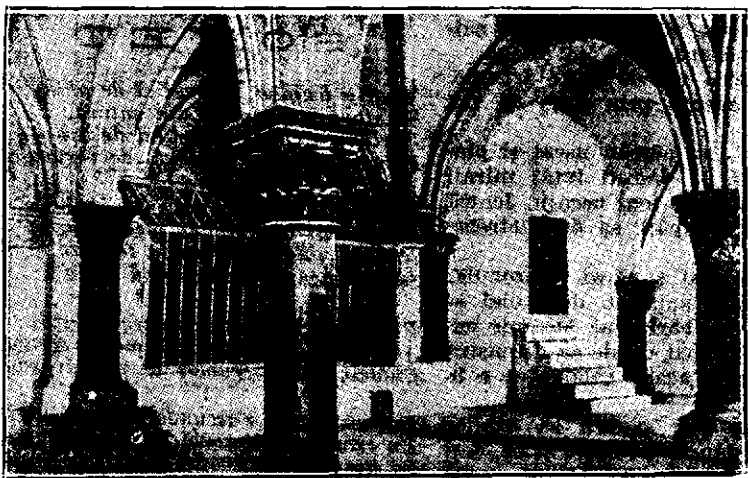
Armenii în Ierusalim.— Muntele Sion.— Mormântul lui David.

Vechiul și istoricul popor armenesc a primit religia creștină încă de pe timpul când trăia Christos.

Abgar, regele Armeniei, contemporan lui Christos, a fost primul rege creștin.

La câțiva ani după moartea Mântuitorului, Sf. Elena, soția regelui Abgar, s'a retras la Ierusalim și a construit cea dintâi capelă pe mormântul Domnului precum și o biserică pe muntele Măslinilor, pe locul de unde s'a înălțat Isus.

Aceasta se petrecea cu trei veacuri mai înainte de sosirea la Ierusalim a Sf. Elena, mama lui Constantin-cel-Mare. Ruinele acestei capele se văd și acum cu inscripții în limba armeană.

Cenaclul

Cu timpul, elementul armenesc a sporit mult în Ierusalim, Ramleh, Beileem și Iaffa. În Ierusalim armenii aveau pe vremuri peste cincizeci de mănăstiri. Toate mănăstirile acestea au dispărut în cursul veacurilor, rămânând în Ierusalim numai mănăstirile Sf. Iacob, Sf. Arhanghel și a Mântuitorului ca proprietăți exclusive ale cultului armean în orașul Sfânt.

Mănăstirea Sf. Iacob ocupă un cartier întreg și cuprinde pe

lângă biserica Sf. Iacob, care e una din cele mai mărețe și mai frumoase biserici din Ierusalim, chiliile pentru adăpostirea a zece mii de pelerini, precum și un seminar, o școală de fete, un schit de maică, o imprimerie și o bibliotecă.

Biserica Sf. Iacob are o vechime de peste zece veacuri și a fost restaurată, mărită și înzestrată cu diferite dependințe, de patriarhii armeni din Ierusalim.

Pereții bisericii sunt acoperiți în partea interioară de plăci de porțelan albastru de un efect admirabil. Pretutendeni domnește o rară bogăție de icoane vechi, candelabre de argint și covoare scumpe așternute pe jos. Serviciile divine se celebrează cu mare fast în această biserică, unde se află îngropat și corpul Sf. Iacob, fratele Domnului.

În biserica aceasta se află și tezaurul care provoacă admirația tuturor celor care îl vizitează. În tezaurul acesta se găsesc numeroase obiecte bisericesti foarte vechi, împodobite cu pietrării scumpe unele de o mie de ani, între cari și lucruri rămase dela regii Armeniei.

Chiar în biserică se găsesc cruci de argint dăruite de dife-

era locuința arhiereului Ana, socrul lui Caiafa.

Acî a fost adus Isus pentru prima oară după arestarea lui în grădina Getsemani.

Înainte de a fi scos în fața arhiereului, Isus a fost legat de un măslin din curtea casei și palmuit de un servitor al lui Ana.

Din cauza acesta, mănăstirea se mai numește și **Prima închisoare a lui Isus** sau **Casa lui Ana**.

La o depărtare ca de un sfert de oră de biserica Sf. Iacob, trecând prin poarta Sionului, care e una din porțile zidului de incintă al orașului, ajungem la mănăstirea Mântuitorului.

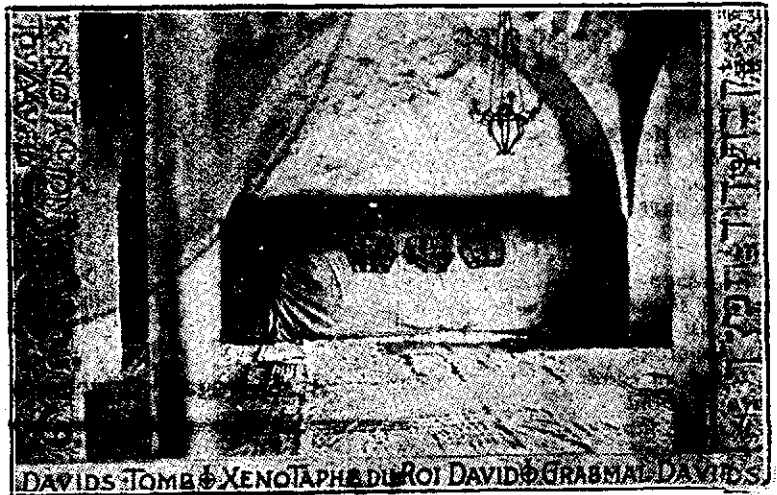
Mănăstirea Mântuitorului e una din edificiile cele mai importante ale Sf. Oraș.

În jurul acestui platou se află numeroase cimitire inconjurate de ziduri înalte, dând locului o înfățișare de doliu și dezolare.

În apropiere se ridică o vastă îngrămădire de construcții vechi de piatră unite între ele, prin coridoare umede și întunecoase și scări mucegăite.

Aceste construcții au fost stăpânite de turci în veacul al XV-lea, interzicându-se cu totul accesul creștinilor.

În catul de sus se află Cena-

Mormântul lui David

Acî suntem pe un platou cu o priveliște din cele mai frumoase. Într-o parte a vastei curți a mănăstirii se văd numeroase morminte de marmoră unde sunt îngropați patriarhii armeni cari s'au succedat în cursul veacurilor pe scaunul patriarhal al Ierusalimului.

În fața acestor morminte e o capelă recunoscută ca fiind locul unde se ridică casa lui Caiafa, unde a fost trimis Isus de către Ana, cu mâinile legate.

Acî apostolul Petru a tăgăduit cu jurământ pe stăpânul său zicând „nu știu pe omul acesta”, iar în noaptea de Joî spre Vineri tot în această casă Isus a suferit cele mai crude maltratări.

Capela are un singur altar, format din piatra care a acoperit mormântul lui Isus. E piatra pe care îngerul a dat-o într-o parte și s'a așezat pe ea. Piatra, care acoperă tot altarul, e de formă eliptică.

Acî vin în toți anii pelerini, de toate riturile creștine și sărută piatra sfântă a mormântului, a cărei autenticitate e recunoscută de toate bisericile creștine.

Lângă altar se deschide o ușă dând într-o odăiță obscură în care abia ar putea încăpea două inși. Aceasta e **A doua închisoare a lui Isus**, unde Mântuitorul a petrecut noaptea aceea teribilă.

Dejurîmprejur se află locuințele membrilor congregațiunii armenesti din Ierusalim.

clul, adecă sala unde a fost instituită eucharistia sa sfânta comunicatură.

Se știe din evanghelie că Isus în ajnului morții sale cinând cu apostolii săi, luă pâine și vin, le binecuvântă și frângând pâinea împărți zicând „Luați și mâncați; acesta este trupul meu”. Apoi, luând un pahar și mulțumind le dete zicând: „Beți, din acesta toți căci acesta e sângele meu al legii celei noi ce se varsă pentru mulți spre iertarea păcatelor”.

Acî, în această sală rece și goală, stăpânită de musulmani, Isus a instituit decî în persoană taina eucharistiei sa sfinteî comunicaturî.

Tot în această sală Isus, sculându-se dela cină, spală picioarele ucenicilor săi și le șterse cu un ștergar, dând astfel pilda celei mai sublime umilințe.

În catul de jos, se află pretinsul mormânt al lui David, invizibil pentru orice profan. În schimb, păzitorul musulman ne arată într-o sală vecină, vărâtă în zid, o copie fidelă a pretinsului mormânt. În această sală se merge urcând mica scară ce se vede în fotografia sălii Cenaclului.

(Va urma).

